Gemeente Amsterdam

Versie
17 december 2018

Communicatieplan loodverontreiniging op kinderspeelplaatsen

Inhoud

Samenvatting

1 Aanleiding en doel....4
1.1 Nieuwe inzichten in gezondheidsnormen....4

2 Algemene aanpak....5
2.1 Voorselectie....5

3 Voorselectie....6

4 Locatiebezoek....7

5 Veldwerk....8

6 Conclusies....9

1 Achtergrond: diffuus lood en kinderspeelplaatsen

Loodverontreiniging in de bodem blijkt schadelijker dan tot voor kort werd aangenomen. Vooral jonge kinderen in de leeftijd tot 6 jaar lopen verhoogd risico als zij verontreinigde gronddeeltjes binnen krijgen. Dit kan de hersenontwikkeling beïnvloeden met enkele IQ-punten verlies als gevolg.

Amsterdam pakt dit probleem op verschillende manieren aan (zie plan van aanpak….). Onderdeel van deze aanpak is de inventarisatie van plaatsen waar veel kinderen komen. Deze inventarisatie is begonnen met een analyse van datalab. Datalab heeft de beschikbare adressen van scholen, kinderdagverbljiven, kinderspeelplaatsen en kinderboerderijen opgesteld. Vervolgens is bekeken of er op basis van de beschikbare data uitspraken gedaan konden worden over de verontreinigingssituatie en de blootstellingskans. Bij volledig verharde schoolpleinen is de kans op blootstelling bijvoorbeeld nul. Na deze analyse bleven er ca 1000 potentieel risicovolle locaties over. Deze fase is afgerond.

Onze medewerkers bezoeken deze locaties stuk voor stuk De medewerkers bekijken vooral of er onverharde terreindelen aanwezig zijn waar jonge kinderen makkelijk bij kunnen komen en die mogelijk zijn verontreinigd. Vervolgens worden deze locaties door een onderzoeksbureau onderzocht. Als de loodconcentraties zodanig verhoogd zijn, dat maatregelen wenselijk zijn, wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd om de resultaten te verifiëren en de omvang van de verontreiniging te bepalen.

De bodemonderzoeksresultaten kunnen leiden tot een gebruiksadvies of een advies om (sanerings)maatregelen te nemen. De gemeente heeft nog geen besluit genomen of die maatregelen worden gesubsidieerd, mogelijk zelf uitvoert, of geheel aan de verantwoordelijkheid van de eigenaar overlaat.

De voorselectie is door datalab uitgevoerd in de eerste helft van 2018. De locatiebezoeken zijn gestart in oktober 2018 en zullen naar verwachting doorlopen tot juni 2019. De eerste bodemonderzoeken zijn uitgevoerd in december 2018 en de laatste aanvullende bodemonderzoeken zullen naar verwachting in november 2019 zijn uitgevoerd.

2 Betrokken partijen/omgevingsscan

De inventarisatie wordt uitgevoerd door en in opdracht van G&O, afdeling bodem in vervolg op een besluit van het College van B&W. De bodemonderzoeken worden uitgevoerd door onafhankelijke onderzoeksbureaus via de raamcontracten van de gemeente.

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (verder) voert namens B&W de Wet bodembescherming uit. Dat wil zeggen dat toezicht, handhaving en besluiten die uit de wet voortkomen door de ODNZKG worden gedaan.
De gemeente stelt ook eigen beleid op en legt dit vast in de nota Bodembeheer. De nota wordt door ODNZKG en G&O voorbereid.

De GGD is binnen de gemeente de meest deskundige partij als het om gezondheidsrisico's van loodverontreiniging gaat. Mede om die reden is afgesproken dat de GGD de communicatie over diffuus lood coordineerd.

De te onderzoeken locaties vallen in de volgende categorieën onder te verdelen:

1. Speelplekken in de openbare ruimte. Deze vallen onder de directe verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam en is organisatorisch ondergebracht bij Stadswerken in opdracht van V&OR;
2. Scholen vallen onder de directe verantwoordelijkheid van de schoolbesturen. De gemeente financiert nieuwbouw en onderhoud van scholen;
3. Multifunctionele voorzieningen vallen direct onder de gemeente en zijn ondergebracht bij de directie vastgoed;
4. Kinderdagverblijven worden beheerd en zijn eigendom/erfpacht door particuliere organisaties beheerd. De eigendom situatie kan uiteenlopen; Check op gemeentelijke verantwoordelijkheid
5. Overig (gemengde/gecomliceerde eigendomsverhoudingen

3 Fasering en communicatiemomenten

Zoals in de inleiding uitgelegd wordt de inventarisatie in verschillende stappen uitgevoerd.

1. Vooronderzoek door datalab. Dit onderzoek vindt plaats op basis van de bij de gemeente beschikbare gegevens. Daarbij is er nog geen betrokkenheid van beheerders. De resultaten zeggen nog weinig over feitelijke risico's;
2. Locatiebezoek door medewerkers van G&O. De medewerkers zoeken contact met beheerders van de locaties en/of bestuurders van de organisatie. Als introductie heeft G&O een brief gestuurd met een korte uitleg van het project. De folder 'let op lood' is meegstuurd. De medewerkers inspecteren de locatie en geven daarbij basale informatie over de risico's. Aan de hand van het bezoek wordt besloten of bodemonderzoek nodig is. Onderzoek is nodig als er onverharde terreindelen zijn waar kleine kinderen bij kunnen komen. De beheerder wordt geïnformeerd of bodemonderzoek nodig is en of er een onderzoeksbureau langs komt;
3. Eerste bodemonderzoek: het onderzoeksbureau neemt contact op met de beheerder en maakt een afspraak om het bodemonderzoek uit te voeren. Het bodemonderzoek is niet ingrijpend en bestaat uit het verzamelen van grond uit te toplaag in een monsterpot. De resultaten worden in een korte rapportage weergegeven. Daarbij wordt getoetst aan de waarden 100 mg/kg en 370 mg/kg
4. Aanvullend onderzoek: Als het loodgehalte in het eerste onderzoek groter is dan 370 mg/kg wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd. Het aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd om de resultaten van het eerste onderzoek te verifiëren, en om de omvang van de verontreiniging vast te stellen zodat eventueel saneringsmaatregelen kunnen worden uitgevoerd. Het onderzoeksbureau neemt contact op met de beheerder en voert het onderzoek uit. Dit onderzoek bestaat uit het uitvoeren van enkele boringen tot 1,5 m diep. Ook dit onderzoek is niet ingrijpend. De

resultaten van dit onderzoek worden gerapporteerd en monden uit in een gericht advies.

5. Uitvoeringsfase/Beheerfase: Het is in principe de verantwoordelijkheid van de beheerder/eigenaar van de locatie om met de adviezen al dan niet op te volgen. Alleen in extreme gevallen waarbij de bestaande situatie onverantwoord is en de beheerder geen verantwoordelijkheid neemt, zal de gemeente handhavend optreden. De gemeente overweegt nog om saneringsmaatregelen op de een of andere manier te faciliteren, maar daarover is op dit moment geen beslissing genomen.

4 Kernboodschap

4.1 Uit vooronderzoek of locatiebezoek blijkt dat de locatie volledig is verhard

Als de locatie volledig is verhard, is blootstelling aan lood en het daaruit volgend risico uitgesloten. Bij herinrichting en zeker als verharding word verwijderd is onderzoek nodig om een eventuele loodverontreiniging vast te stellen. We adviseren om bij eventuele herinrichting ervoor te zorgen dat het loodgehalte in de contactzone zo laag mogelijk is, bij voorkeur lager dan 100 mg/kg.

4.2 Uit vooronderzoek of bodemonderzoek blijkt dat de concentraties lood in de bodem lager zijn dan 100 mg/kg

OP de locatie zijn geen blootstellingsrisico’s.
Als op basis van vooronderzoek aannemelijk is dat de hele locatie schoon is: er zijn geen blootstellingsrisico’s
Als we alleen de kwaliteit van de onverharde delen kennen, zie paragraaf 4.1

4.3 Als uit (voor)onderzoek blijkt dat de concentraties lood hoger zijn dan 100 mg/kg, maar lager dan 370 mg/kg

De loodgehaltes zijn verhoogd. Om ongewenste risico’s tegen te gaan adviseren wij de gebruiksadviezen op te volgen
(NB: in het advies wordt aanbevolen een grasmat of houtsnippers toe t epassen. Op veel locaties liggen die er al)

4.4 Als uit onderzoek blijkt dat de concentraties hoger zijn dan 370 mg/kg

Wij adviseren om te voorkomen dat kinderen met de verontreinigde grond in aanraking komen. Dat kan door de locatie af te schermen , af te dekken of te saneren.

4.5 Uit vooronderzoek blijkt dat locatiebezoek door medewerkers van G&O wenselijk is

Zie brief. We informeren de besturen en locaties over het loodproject en de potentiele risico’s van lood. We leggen uit dat we de locatie willen bezoeken om te beoordelen of er mogelijk risico’s zijn en of een bodemonderzoek wenselijk is. In de brief wordt verwezen naar een mogelijke subsidieregeling

4.6 Uit locatiebezoek blijkt dat bodemonderzoek wenselijk is

Bij het locatiebezoek legt de medewerker uit dat blootstellingrisico niet is uitgesloten en dat het wenselijk is om een bodemonderzoek uit te voeren om eventuele risico’s vast te stellen.

4.7 Als uit het eerste bodemonderzoek blijkt dat de concentraties hoger zijn dan 370 en vervolgonderzoek wenselijk is

Op de locatie is een bodemonderzoek uitgevoerd. Helaas is daaruit gebleken dat er op de locatie verhoogde gehalten zijn aangetroffen (rapport meesturen). Wij willen nu een aanvullend onderzoek uitvoeren. Daarbij willen we eerst verifiëren of de resultaten van het uitgevoerde onderzoek inderdaad juist zijn. Daarnaast willen we onderzoeken tot hoe diep de verontreiniging aanwezig is. Als de waarnemingen uit het uitgevoerde onderzoek juist blijken te zijn, zullen we u adviseren om maatregelen te nemen zoals het afdekken of afschermen van de verontreinigde terreindelen of het uitvoeren van een sanering. Vooruitlopend hierop adviseren wij al om de blootstelling zo veel mogelijk te beperken door deze gebruiksadviezen te volgen (loodfolder)

5 Inzet communicatiemiddelen

5.1 Internet

Algemene informatie over lood is te vinden op internet via de website van de GGD en de OD

Toevoegen: informatie over het inventarisatieproject plus de brieven

5.2 Schriftelijk (post/mail)

Het eerste locatiebezoek wordt per brief aangekondigd

Als de resultaten van het eerste bodemonderzoek bekend zijn , worden de rapportage naar de contactpersoon verstuurd. De resultaten worden in onze brief geduid.

In alle schriftelijke communicatie worden contactpersoenen en telefoonnummers gegeven van medewerkers die meer informatie kunnen geven. Als we adviseren maatregelen te nemen (slecht nieuwsboodschap) kondigen we aan een afspraak te willen maken om de resultaten toe te lichten

5.3 Locatiebezoek (voorafgaand aan onderzoek)

Onze medewerkers maken een afspraak met beheerders. Deze hebben meer of minder kennis van de locatie, situatie of organisatie
Hierbij wordt algemene informatie over lood gegeven en wordt informatie over het gebruik van de locatie verzameld. Zo nodig wordt een onderzoek aangekondigd. Belangrijk is dat contactgegevens worden gevraagd en geverifieerd.

5.4 Afspraak na ongunstige resultaten

In deze afspraak wordt de situatie uitgelegd en advies gegeven over de te nemen maatregel. Lastig daarbij is dat we op dit moment niet precies weten wat we kunnen aanbieden om ze verder te helpen: (zie hoofdstuk 6).

5.5 Informatiebijeenkomst

Als blijkt dat de loodgehaltes hoger zijn dan wenselijk kan het zijn dat ouders ongerust worden en meer informatie willen. Schriftelijke informatie volstaat dan mogelijk niet. In die gevallen kan behoefte zijn aan een informatiebijeenkomst.

6 Sanering verontreinigde locaties

OP dit moment is niet geheel duidelijk wat we kunnen bieden als de concentraties hoger zijn dan 370 mg/kg. We adviseren om maatregelen te nemen om blootstelling tegen te gaan (afschermen, afdekken of saneren)

De drie vragen die daarbij zullen spelen zijn:

1. (Hoe) moeten we de ouders informeren.
   Dat is in principe aan et bestuur van de school of kinderdagverblijf om te besluiten. Zij kunnen een bijeenkomst organiseren. De GGD/G&O en eventueel de OD kunnen daarbij uitgenodigd worden.
2. Welke maatregelen moeten we nemen?
   Ook dat is een keus van het bestuur. Wij kunnen daar wel in adviseren. Uitgangspunt is dat de eigenaar verantwoordelijk is. Mogelijk kunnen we hulp bieden door bijvoorbeeld verontreinigde grond in ontvangst te nemen op de grondbank; te helpen bij het aanvragen van subsidie. We kunnen zelfs overwegen om een aannemer in te schakelen. Dat levert schaalvoordelen op en kan erg effectief zijn.
3. Wat kost het en wie betaalt
   We kunnen nog geen toezeggingen doen (wel snel uitwerken)
   Actie: Saneringskosten berekenen. Ook nodig voor verdere besluitvorming